

การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 Education Operations of School Children Counseling under the Sakon Nakhon Education Area 2

นวมินทร์ อินธิปัก¹, กฤษฎา วัฒนศักดิ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามสภาพทั่วไปของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 166 โรงเรียน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบด้วย t-test และ F-test ผลวิจัย พบว่า

1. ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวม และเป็นรายด้าน เมื่อจัดอันดับค่าเฉลี่ย อันดับแรก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการจำแนกคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่หลากหลาย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระดับชั้นสูงสุด และสถานที่ตั้งโรงเรียน ปรากฏว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The objective this research is; 1) Education Operations of School Children Counseling under the Sakon Nakhon Education Area 2; 2) to compare of School Children Counseling under the Sakon Nakhon Education Area 2; The participants were 166 School of Sakon Nakhon Education Area 2 The instrument used for collecting the data was a 5-rating scale questionnaire with 50 items and the reliability level of 0.98. The descriptive statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), t-test and one way analysis of variance. The LSD method was used for the pair comparison.

The results revealed that;

1. The results of operations of School Children Counseling under the Sakon Nakhon Education Area 2 had a good level of reasonable and quality

2. The results of investigate operations of School Children Counseling under the Sakon Nakhon Education Area 2, overall obtained significantly higher scores and creative scores than those in the control group ($p < 0.05$)

Keywords: School Children Counseling

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 3 ส่วนที่ 8 เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาในมาตรา 49 กล่าวว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้อง ได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ และดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ตามแผนบริหารราชการ 4 ปี (พ.ศ.2548-2551) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 : 12)

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลทำให้ วิถีชีวิต ค่านิยมของคนในสังคมไทยในปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลง โดยในสังคมให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนับเป็นปัจจัยที่ทำให้โลกไร้พรมแดนเกิดการไหลทะลักของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 22)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และก่อให้เกิดปัญหาโดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต เกิดภาวะความเครียดและการปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย

การล่อลวงละเมิดทางเพศ การละเมิดสิทธิซึ่งกันและกัน การทะเลาะวิวาทมุ่งร้ายต่อกัน ความรุนแรงและการทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ การไม่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนการประกอบอาชีพ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การใช้สารเสพติดให้โทษ การขายบริการทางเพศ การหมกมุ่นในสื่อลามกอนาจาร เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก จึงควรหาสาเหตุและวิธีป้องกันและแก้ไข โดยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีบทบาทและมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหา เพราะระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ จึงเหมาะที่จะนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (กรมสุขภาพจิต, 2545 : 24)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สภาพของนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่หลากหลายทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูจึงต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามสภาพทั่วไปของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันตามสภาพทั่วไปของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 186 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 166 โรงเรียน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบด้วย t-test และ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวม และเป็นรายด้าน เมื่อจัดอันดับค่าเฉลี่ย อันดับแรก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการจำแนกคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่หลากหลาย ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดเล็ก(n=74)			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับที่
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.18	0.38	มาก	1
ด้านการจำแนกคัดกรองนักเรียน	4.11	0.84	มาก	2
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่หลากหลาย	3.80	0.89	มาก	5
ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.09	0.78	มาก	3
ด้านการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา	4.01	0.75	มาก	4
โดยรวม	4.03	0.81	มาก	

จากตารางพบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน เมื่อจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายลงมา คือ ด้านการจำแนกคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่หลากหลาย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระดับชั้นสูงสุด และสถานที่ตั้งโรงเรียน ปรากฏว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

- ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอขามทะเลสอ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
จรรยาศักดิ์ กาคำผุย. (2554). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- จักรี โพธิ์สำนัก. (2550). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธารา ประทีปรัตน์. (2551). สภาพและปัญหาการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พรรณี เรณูหอม. (2552). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วิเชียร วัฒนา. (2547). สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุราษฎร์ธานี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมควร ดาปราบ. (2554). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สมพงษ์ แก้วอาจ. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัด
การศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมพร ไชยแสง. (2548). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

